

ပိုလီယို ကာကွယ်ဆေး

သင်သိသင့်သိထိုက်သည့်အရာများ

ကာကွယ်ဆေးအချက်အလက်ဆိုင်ရာ ထုတ်ပြန်ချက်တွေ အများအပြားကို ဝေဖန်နဲ့ တခြားဘာသာစကားတွေနဲ့ ရရှိနိုင်ပါတယ်။
www.immunize.org/vis မှာ ကြည့်ပါ။
Hojas de Información Sobre Vacunas están disponibles en español y en muchos otros idiomas. Visite http://www.immunize.org/vis

1 ပိုလီယိုဆိုတာ ဘာလဲ။

ပိုလီယိုဆိုတာ ဗိုင်းရပ်စ်ပိုးတစ်မျိုးကြောင့် ဖြစ်တဲ့ရောဂါပါ။ ဒီပိုးက ကိုယ်ခန္ဓာထဲကို ပါးစပ်ကနေ ဝင်ပါတယ်။ သာမန်အားဖြင့် ပြင်းထန်တဲ့ ဖျားနာမှု မဖြစ်ပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ တခါတလေ (ခြေလက် မလှုပ်ရှားနိုင်အောင်) အကြောသေသွားစေနိုင်ပြီး (ဦးနှောက်အမြှေးကို ဆွပေးပြီး) ဦးနှောက်အမြှေး ရောင်စေပါတယ်။ ဒီရောဂါ ရသွားသူတွေက သာမန်အားဖြင့် အသက်ရှူဖို့ အထောက်အကူပေးတဲ့ အကြောတွေ သေသွားပြီး အသက်သေနိုင်ပါတယ်။

အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ပိုလီယိုကို အရင်က အများအပြား တွေ့ခဲ့ရပါတယ်။ ကာကွယ်ဆေး မရှိခင်က တနှစ်အတွင်း လူထောင်ပေါင်းများစွာ အကြောတွေ သေသွားပြီး အသက်သေဆုံးခဲ့ပါတယ်။

2 ကာကွယ်ဆေး ဘာလို့ထိုးရမှာလဲ။

ပိုးထကြွခြင်းမဖြစ်စေတဲ့ ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေး (IPV) က ပိုလီယိုရောဂါ ကာကွယ်နိုင်ပါတယ်။

နောက်ခံသမိုင်း။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ၁၉၁၆ ခုနှစ် ပိုလီယိုကပ်ဆိုက်ခဲ့စဉ်က လူ ၆,၀၀၀ သေဆုံးပြီး နောက်ထပ် ၂၇,၀၀၀ ကျော် အကြောတွေ သေသွားပါတယ်။ ၁၉၅၀ ခုနှစ်များအစောပိုင်းက တစ်နှစ်မှာ ပိုလီယိုဖြစ်ပွားမှု ၂၅,၀၀၀ ကျော် ရှိခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၅၅ ခုနှစ်မှာ ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေး စခဲ့ပါတယ်။ ၁၉၆၀ ခုနှစ်မှာ အစီရင်ခံချက်တွေက ၃,၀၀၀ လောက်အထိ လျော့သွားပြီး ၁၉၇၉ ခုနှစ်မှာ ၁၀ မှုလောက်ပဲ ရှိခဲ့ပါတယ်။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုနဲ့ တခြားနိုင်ငံတွေက ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေးရဲ့ အောင်မြင်မှုကြောင့် ကမ္ဘာတဝှမ်း ပိုလီယို ပပျောက်ရေး ကြိုးပမ်းမှု တဟုန်ထိုးလုပ်လာပါတယ်။

ယနေ့။ အမေရိကန်ပြည်ထောင်စုမှာ ပိုလီယို ပပျောက်သွားပါပြီ။ ဒါပေမဲ့ ကမ္ဘာ့ဒေသအချို့မှာ ဒီရောဂါကို အများအပြား တွေ့နေရတုန်းပါပဲ။ ကျွန်ုပ်တို့ကို ကာကွယ်ဆေးနဲ့ ကာကွယ်မထားရင် တခြားနိုင်ငံကလာတဲ့ ပိုလီယိုရောဂါပိုးရှိသူ တစ်ယောက်တည်းက ဒီရောဂါကို ပြန်ယူလာနိုင်ပါတယ်။ ကမ္ဘာပေါ်ကနေ ပိုလီယိုရောဂါ ပပျောက်သွားဖို့ ကြိုးပမ်းချက် အောင်မြင်ရင် တစ်နေ့မှာ ကျွန်ုပ်တို့ ပိုလီယို ကာကွယ်ဆေး လိုတော့မှာ မဟုတ်ပါဘူး။ အဲဒီအချိန် မရောက်ခင်တော့ ကျွန်ုပ်တို့ရဲ့ ကလေးတွေကို ကာကွယ်ဆေး ထိုးနေရမှာပါပဲ။

3 ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေး ဘယ်သူထိုးရမလဲ။ ဘယ်တော့ ထိုးရမလဲ။

IPV ဆိုတာက အသက်အရွယ်ပေါ် မူတည်ပြီး ခြေ ဒါမှမဟုတ် လက် တို့မှာ ထိုးတဲ့ဆေးဖြစ်ပါတယ်။ တခြားကာကွယ်ဆေးတွေနဲ့ တချိန်တည်းမှာပဲ သူ့ကိုလည်း ထိုးပေးနိုင်ပါတယ်။

- ကလေးများ**
အောက်ပါအရွယ်တွေမှာ ကလေးတွေက IPV ၄ ကြိမ် ရပါတယ်။ ။
- ၂ လ အရွယ်မှာ တစ်ကြိမ်
 - ၄ လ အရွယ်မှာ တစ်ကြိမ်
 - ၆ လမှ ၁၈ လ အရွယ်မှာ တစ်ကြိမ်
 - ၄ နှစ်မှ ၆ နှစ် အရွယ်မှာ အားမြှင့်ဆေး တစ်ကြိမ်

(ဆေးတစ်လုံးထဲမှာပဲ ကာကွယ်ဆေး အမျိုးမျိုး) “ပေါင်းစပ်ထားတဲ့” ကာကွယ်ဆေးတချို့မှာ IPV ပါပါတယ်။ ဒီကာကွယ်ဆေးတွေ ရနေတဲ့ ကလေးတွေက ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေး နောက်တစ်ကြိမ် (ပဉ္စမအကြိမ်) ထိုးနိုင်ပါတယ်။ ဒါက ပြဿနာ မဟုတ်ပါဘူး။

အရွယ်ရောက်သူတွေ
၁၈ နှစ်နဲ့ အထက် အရွယ်ရောက်သူအများစုက ကလေးဘဝတုန်းက ကာကွယ်ဆေး ထိုးခဲ့တာကြောင့် ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေး ထိုးဖို့ မလိုပါဘူး။ ဒါပေမဲ့ အရွယ်ရောက်သူတချို့မှာ အန္တရာယ်ရှိပြီး ပိုလီယို ကာကွယ်ဆေးထိုးဖို့ ပိုစဉ်းစားသင့်ပါတယ်။ ။

- (1) ပိုလီယို အများအပြားဖြစ်နေတဲ့ ကမ္ဘာ့ဒေသတွေကို ခရီးသွားတဲ့လူတွေ၊
- (2) ပိုလီယို ဗိုင်းရပ်စ်ပိုး ကိုင်တွယ်ရတဲ့ ဓာတ်ခွဲခန်းဝန်ထမ်း တွေနဲ့
- (3) ပိုလီယို ရောဂါရှိနေနိုင်တဲ့ လူနာတွေကို ကုသပေးနေတဲ့ ကျန်းမာရေးဝန်ထမ်းတွေ။

- ဒီအုပ်စုသုံးစုက အရွယ်ရောက်သူတွေ။ ။
- **ပိုလီယို ကာကွယ်ဆေး တစ်ခါမှမထိုးဖူးသူတွေက IPV ၃ ကြိမ်** ထိုးရမယ်။ ။
 - ၁ လက ၂ လခြားပြီး နှစ်ကြိမ်ထိုးပြီး
 - ဒုတိယအကြိမ်ထိုးပြီးနောက် ၆ လက ၁၂ လမှာ တတိယအကြိမ်။
 - အရင်က ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေး ၁ ကြိမ် ဒါမှမဟုတ် ၂ ကြိမ် ထိုးပြီးသူတွေက

လက်ကျန် ၁ ကြိမ် ဒါမှမဟုတ် ၂ ကြိမ် ထိုးရပါမယ်။ အစောဆုံးအကြိမ် (တွေ) ထိုးခဲ့တုန်းက ဘယ်လောက်တောင် ကြာခဲ့ပြီဆိုတာနဲ့ မဆိုင်ပါဘူး။

- ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေး ၃ ကြိမ်နဲ့အထက် အရင်က ထိုးဖူးသူတွေက IPV အားမြှင့်ဆေး တစ်ကြိမ် ထိုးနိုင်ပါတယ်။

သင့်ဆရာဝန်က သင့်ကို နောက်ထပ်အချက်အလက်တွေ ပေးနိုင်ပါတယ်။

4 တချို့လူတွေက IPV မထိုးသင့်ပါဘူး။ ဒါမှမဟုတ် စောင့်သင့်ပါတယ်။

အောက်ပါလူတွေက IPV မထိုးသင့်ပါဘူး။ ။

- ပဋိဇီဝဆေးတွေဖြစ်တဲ့ နီယိုမိုင်စင်၊ စတရက်ပတ်တိုမိုင်စင် ဒါမှမဟုတ် ပေါ်လီမိုင်စင် ဘီတို့ အပါအဝင် IPV ရဲ့ အစိတ်အပိုင်းတရပ်ရပ်နဲ့ အသက်အန္တရာယ်ရှိလောက်တဲ့အထိ မတည့်တာရှိရင် ပိုလီယို ကာကွယ်ဆေး မထိုးရပါဘူး။ သင့်မှာ အပြင်းအထန် မတည့် တာတွေရှိရင် သင့်ဆရာဝန်ကို ပြောပါ။
- အရင်က ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေးထိုးတုန်းက အပြင်းအထန်မတည့်တဲ့ တုန်ပြန်မှု ဖြစ်ခဲ့တဲ့ လူတွေက နောက်တစ်လုံးမထိုးရပါဘူး။

အောက်ပါလူတွေက စောင့်ရပါမယ်။ ။

- ကာကွယ်ဆေးထိုးဖို့ စီစဉ်ထားတဲ့အချိန်မှာ အတော်အသင့် ဒါမှမဟုတ် အကြီးအကျယ် ဖျားနာနေသူတွေက သာမန်အားဖြင့် နေပြန်ကောင်းတဲ့အထိ စောင့်ပြီးမှ ကာကွယ်ဆေး ထိုးဖို့သင့်ပါတယ်။ အအေးမိသလို အနည်းအကျဉ်းပဲ ဖျားနာသူတွေက ကာကွယ်ဆေး ထိုးနိုင်ပါတယ်။

သင့်ဆရာဝန်ကို နောက်ထပ်အချက်အလက်တွေ တောင်းပါ။

5 IPV မှာ ဘာအန္တရာယ်တွေ ရှိသလဲ။

IPV ထိုးသူတချို့က ဆေးထိုးတဲ့နေရာမှာ နာတတ်ပါတယ်။ IPV ကြောင့် ကြီးလေးတဲ့ပြဿနာတွေ ဖြစ်ကြောင်း မသိရသေးပါဘူး။ ပြီးတော့ လူအများစုက ဒီဆေးနဲ့ ပြဿနာ လုံးဝမရှိကြပါဘူး။

ဒါပေမဲ့ ဘယ်ဆေးမဆို အကြီးအကျယ် မတည့်တဲ့တုန်ပြန်မှု ဒါမှမဟုတ် သေဆုံးမှုတို့လိုတောင်ပြင်းထန်တဲ့ ဆေးဒဏ်တွေ ပေါ်ပေါက်စေနိုင် ပါတယ်။ ပိုလီယိုကာကွယ်ဆေးကြောင့် ပြင်းထန်တဲ့အနာတရဖြစ်ဖို့ အန္တရာယ်က အရမ်းကို နည်းပါတယ်။

6 အသင့်အတင့်အဆင့်ရှိတဲ့ ဒါမှမဟုတ် ပြင်းထန် တဲ့အဆင့်ရှိတဲ့ ပြဿနာတစ်ခု ရှိရင်ရော။

ကျွန်ုပ် ဘာတွေသတိထားကြည့်နေရမလဲ။

- အကြီးအကျယ် မတည့်တဲ့တုန်ပြန်မှု၊ အဖျားကြီးတာ၊ ဒါမှမဟုတ် ထူးခြားတဲ့အပြုအမူလို ထူးခြားတဲ့အခြေအနေတွေကို သတိထားကြည့်ပါ။

အကြီးအကျယ် မတည့်တဲ့တုန်ပြန်မှုတစ်ခု ရှိခဲ့ရင် ဆေးထိုးပြီး မိနစ် အနည်းငယ်ကနေ တစ်နာရီ နှစ်နာရီအတွင်း ဖြစ်ပါမယ်။ ဆေးနဲ့မတည့်

လို့ ကြီးအကျယ် တုန်ပြန်တဲ့ လက္ခဏာတွေထဲမှာ အသက်ရှူခက်ခဲတာ၊ အားနည်းတာ၊ အသံအက်တာ ဒါမှမဟုတ် ချွဲသလိပ်သံနဲ့ အသက်ရှူတာ၊ နှလုံးခုန် မြန်တာ၊ အင်ပြင်ထတာ၊ ခေါင်းမူးတာ၊ ဖြူဖတ်ဖြူရော်ဖြစ်တာ ဒါမှမဟုတ် လည်ချောင်းရောင်တာတို့ ပါနိုင်ပါတယ်။

ကျွန်ုပ် ဘာလုပ်ရမလဲ။

- ဆရာဝန် **ခေါ်ပါ။** ဒါမှမဟုတ် အဲဒီလူကို ဆရာဝန်ဆီ ချက်ချင်း ခေါ်သွားပါ။
- ဘာဖြစ်တယ်ဆိုတဲ့အကြောင်းနဲ့ ဖြစ်တဲ့ရက်စွဲ အချိန်နဲ့ ကာကွယ်ဆေး ဘယ်တုန်းက ထိုးတယ်ဆိုတာတို့ကို သင့်ဆရာဝန်ကို **ပြောပါ။**
- သင့်ဆရာဝန်ကို ကာကွယ်ဆေး ဆိုးကျိုး အပြစ်အပျက် စနစ် (Vaccine Adverse Event Reporting System - VAERS) ပုံစံဖြည့်ပြီး ဆေးတုန့် ပြန်မှုကို **အစီရင်ခံစာ** ပါ။ ဒါမှမဟုတ် သင်က ဒီအစီရင်ခံချက်ကို **ဥအဲရဆ** ဝက်ဆိုဒ်ဖြစ်တဲ့ **www.vaers.hhs.gov** ကနေ ဒါမှမဟုတ် **1-800-822-7967** ကို ဆက်ပြီး အစီရင်ခံနိုင်ပါတယ်။ *VAERS က ကျန်းမာရေးဆိုင်ရာ အကြံပေးတာ မလုပ်ပါဘူး။*

7 နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ဆေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှု လျော်ကြေး အစီအစဉ်

နိုင်ငံတော် ကာကွယ်ဆေးဆိုင်ရာ ထိခိုက်ဒဏ်ရာရမှု လျော်ကြေး အစီအစဉ် (VICP) ကို ၁၉၈၆ မှာ ဖန်တီးခဲ့ပါတယ်။

ကာကွယ်ဆေးတစ်မျိုးကြောင့် ထိခိုက်ဒဏ်ရာရခဲ့တယ်လို့ ယူဆသူတွေက ဒီအစီအစဉ်အကြောင်း လေ့လာဖို့နဲ့ တိုင်ချက်ဖွင့်ဖို့ **1-800-338-2382** ကို ဖုန်းဆက်နိုင်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် VICP ဝက်ဆိုဒ်ကို **www.hrsa.gov/vaccinecompensation** မှာ ကြည့်နိုင်ပါတယ်။

8 နောက်ထပ် ဘယ်လို လေ့လာရမလဲ။

- သင့်ဆရာဝန်ကို မေးကြည့်ပါ။ သူတို့က ကာကွယ်ဆေး အထုပ် ထဲမှာ ထည့်ထားတဲ့စာရွက် သင့်ကို ပေးနိုင်ပါတယ်။ ဒါမှမဟုတ် တခြားအချက်အလက်တွေ အကြံပြုနိုင်ပါတယ်။
- သင့်ရဲ့ ဒေသခံ ဒါမှမဟုတ် ပြည်နယ် ကျန်းမာရေးဌာနကို ဖုန်းဆက်ပါ။
- ရောဂါထိန်းသိမ်းရေးနဲ့ ကာကွယ်ရေးစင်တာတွေ (CDC) ကို ဆက် သွယ်ပါ။ ။
- **1-800-232-4636 (1-800-CDC-INFO)** ကို ဖုန်းဆက်ပါ။ ဒါမှမဟုတ် CDC ရဲ့ ဝက်ဆိုဒ်ကို **www.cdc.gov/vaccines** မှာ ကြည့်ပါ။